



**provincie
groningen**

GREEN+: procesgas bewerking en syngas/waterstof productie, Heveskes Energy B.V.

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

Juni 2014

Inleiding

In dit advies over de reikwijdte en het detailniveau voor het door Heveskes Energy B.V. op te stellen milieueffectrapport (MER) is aangegeven welke onderwerpen in het MER onderzocht dienen te worden om het milieubelang een volwaardige plaats te geven in de besluitvorming. Dit advies is opgesteld conform het advies van de Commissie voor de m.e.r. Naast het advies van de Commissie zijn reacties ontvangen van het waterschap Hunze en Aa's en van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze zijn als bijlage 1 en 2 toegevoegd aan deze notitie.

Proceduregegevens

Initiatiefnemer: Heveskes Energy B.V.

Bevoegd gezag: Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen

Besluit: Omgevingsvergunning

Categorie Besluit m.e.r.: C 18.4

Activiteit: Heveskes Energy B.V. wil installaties bouwen en exploiteren voor de bewerking van procesgas van derden en de productie van synthesesgas/waterstof door het vergassen van afvalstoffen.

Gegevens procedure:

aankondiging start procedure in de Staatscourant van: 10 maart 2014

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 13 maart t/m 24 april 2014

advies reikwijdte en detailniveau door Commissie m.e.r. uitgebracht: 13 mei 2014

1. Hoofdpunten van het MER

Heveskes Energy B.V. wil installaties bouwen en exploiteren voor de bewerking van procesgas van derden en de productie van synthesesgas/waterstof door het vergassen van afvalstoffen. De voorgenomen vestigingslocatie betreft een kavel op het industrieterrein Oosterhorn in Delfzijl. Voor de besluitvorming over de omgevingsvergunning wordt een procedure voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. De provincie Groningen is het bevoegd gezag.

Wij beschouwen de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming over de omgevingsvergunning het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een duidelijke (proces)beschrijving van het voornemen met een beschrijving van de onderzochte alternatieven en varianten daarop.
- Een overzicht van de mogelijke veiligheidsrisico's als brand en explosies die zijn verbonden aan het principe van de vergassingstechnologie. Geef aan hoe de risico's afdoende beheerst zullen worden.
- De gevolgen voor de natuur (waaronder het Eems-Dollard estuarium) en het woon- en leefmilieu, ook onder bijzondere bedrijfsomstandigheden en tijdens de aanlegfase. Neem een Passende beoordeling op indien significante negatieve gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet kunnen worden uitgesloten.
- Geef conform de bestaande wet- en regelgeving een inventarisatie en beschrijving van de archeologische en cultuurhistorische waarden in relatie tot het verstorende effect van het initiatief op de ondergrond (qua diepte en oppervlak).

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document goed toegankelijk zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijven wij meer in detail welke informatie in het MER moet worden opgenomen. Wij bouwen daarbij voort op de notitie Melding m.e.r.- plichtig voornemen GREEN+ (verderop in dit advies 'de notitie'). Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar onze mening in de notitie voldoende aan de orde zijn gekomen.

¹ Voor zienswijzen en adviezen wordt verwezen naar bijlage 2 van dit advies.

2. Achtergrond en beleid

2.1 Achtergrond

Beschrijf de achtergrond van het voornemen. Besteed hierbij onder meer aandacht aan de rol die het voornemen speelt bij het verduurzamen van de nabijgelegen procesindustrie en de hoogwaardige benutting van reststromen. Geef ook aan in hoeverre het initiatief leidt tot verminderde emissies door het benutten van procesgasstromen.

2.2 Locatiekeuze

In het MER moet een beschrijving worden gegeven van de (milieu-) overwegingen die bepalend zijn geweest voor de locatiekeuze. De in het plangebied aanwezige hoge archeologische en cultuurhistorische waarden vragen daarbij speciale aandacht, zie ook paragraaf 3.2 en 4.7 van dit advies.

2.3 Beleidskader en wet- en regelgeving

De notitie gaat in op de relevante beleidskaders en wet- en regelgeving. Geef aan of het voornemen kan voldoen aan de randvoorwaarden die hieruit voortkomen. Betrek hierbij ook de randvoorwaarden vanuit het Programma Van Afval naar Grondstof (VANG).

Ga specifiek in op de wet- en regelgeving op rijks- en gemeentelijk niveau met betrekking tot de hoge archeologische waarden van het gebied en het feit dat zich binnen de grenzen van het plangebied een deel van een wettelijk beschermd archeologisch rijksmonument bevindt, zie ook paragraaf 4.7 van dit advies.

Het studiegebied strekt zich uit tot in Nedersaksen. Ga na welke Duitse regelgeving of beleidskaders relevant (kunnen) zijn en besteed in het MER ook aandacht aan de daaruit voortvloeiende randvoorwaarden, zie voor natuur ook paragraaf 4.7 van dit advies. Geef ook aan in hoeverre de Intentieverklaring Economie en Ecologie (31 oktober 2012) en de Samenwerkingsovereenkomst natuurverbetering en verbetering Eems-estuarium (30 januari 2014) relevant zijn.

2.4 Besluitvorming

Geef een samenhangend beeld van de (vervolg)besluiten, vergunningen en ontheffingen die noodzakelijk zijn voor het initiatief, en van de instanties die daarvoor bevoegd gezag zijn.

3. Voorgenomen activiteit en varianten

3.1 Beschrijving voorgenomen activiteit

Het voornemen zal bestaan uit twee basisactiviteiten:

1. het opwerken van procesgas van andere partijen en de levering van het opgewerkte procesgas aan derden;
2. het vergassen van vaste afvalstromen (RDF, papier en kunststofmengsels) tot synthesegas, en de levering van het synthesegas aan derden.

Het is nog onzeker of beide activiteiten worden gestart en of het gelijktijdig dan wel volgtijdelijk zal zijn. Geef in het MER een beschrijving van het voornemen waarvoor de omgevingsvergunning zal worden aangevraagd.

Procesbeschrijving

Een duidelijke beschrijving van het proces van de voorgenomen activiteit is van belang voor de navolgbaarheid van de beschreven milieueffecten in het MER (zie hoofdstuk 4 van dit advies). Ga voor de procesbeschrijving in het MER in ieder geval in op de volgende punten:

- Een beschrijving en tekening van de installatie met een duidelijke procesbeschrijving waarin ook de verschillende flowsheets met parameters zijn beschreven. Presenteer hierbij ook inzichtelijke massa- en energiebalansen. Geef de samenhang weer tussen de hoofdprocessen.
- Een beschrijving van referentie installaties die elders in bedrijf zijn op een vergelijkbare schaalgrootte en met vergelijkbare RDF. Geef aan hoe wordt geborgd dat de 'best practices' uit de referentie installaties zullen worden toegepast. Geef aan of en welke elementen in de beoogde installatie als innovatief en/of als nog niet bewezen moeten worden beschouwd. Een beschrijving van de gasstromen die worden geproduceerd (specificatie van samenstelling en hoeveelheden), en hoe deze worden opgeslagen en geleverd aan derden. Besteed hierbij in het bijzonder aandacht aan de wijze waarop het gas wordt verwerkt mocht dit niet geleverd kunnen worden aan derden.

Bijzondere bedrijfsomstandigheden

Presenteer een analyse van bijzondere bedrijfsomstandigheden (opstart, gebruiknaam, storingen en calamiteiten en knelpunten bij gaslevering) die zouden kunnen leiden tot verhoogde emissies. Ga ook in op eventuele calamiteiten die zich voor hebben gedaan bij vergelijkbare installaties. Geef een inschatting van de mogelijke frequentie en duur van de bijzondere bedrijfsomstandigheden en het kwantitatieve effect op emissies. Beschrijf organisatorische en technische maatregelen waarmee de gevolgen daarvan zoveel mogelijk beperkt kunnen worden. Beschrijf de emissiereducerende voorzieningen die worden toegepast wanneer het gas niet aan derden kan worden geleverd, maar in eigen beheer zou moeten worden verwerkt (bijvoorbeeld via incinerator of fakkel), zie ook hoofdstuk 4 van dit advies.

Ingaande stromen

Beschrijf de herkomst, omvang en samenstelling van de procesgasstromen die in de opwerkingsinstallatie worden behandeld.

In de notitie is aangegeven dat de ingaande stroom van de vergassingsinstallatie zal bestaan uit RDF en papier/kunststofmengsels en dat in een later stadium mogelijk ook andere afvalstoffen (waaronder biomassa) zullen worden gebruikt. Geef in het MER een nadere beschrijving van de afvalstoffen en ga daarbij in ieder geval in op:

- de type en hoeveelheden afvalstoffen die worden verwerkt aan de hand van Eural-codes;
- de wijze waarop de kwaliteit van de binnenkomende afvalstromen worden gecontroleerd en welke acceptatieprocedure hiervoor wordt gevolgd;
- de wijze van aanvoer van de afvalstromen (hoeveelheden en modaliteit) en wat dat voor transportbewegingen in de omgeving betekent;
- de wijze van opslag en de maximale opslagcapaciteit. Besteed hierbij in het bijzonder aandacht aan de wijze waarop broei/brand en stofexplosies en geuremissies worden voorkomen, zie ook hoofdstuk 4 van dit advies;
- specificeer de beoogde rol voor biomassa in de vergassinginstallatie, in het bijzonder of wordt beoogd biomassa structureel (mee) te verwerken, en zo ja, in welke verhouding met het RDF. Geef aan om welke soort(en) biomassa het gaat;
- specificeer de eventuele mechanische voorbewerking van RDF en andere afvalstoffen zoals die binnen de inrichting plaatsvindt.

3.2 Alternatieven/ varianten

In het MER moeten plausibele uitvoeringsvarianten/ alternatieven worden uitgewerkt voor zover deze zich onderscheiden in milieueffecten. De keuzemogelijkheden en de daaraan verbonden voor- en nadelen voor het milieu worden zo duidelijk zichtbaar in het MER. In de notitie wordt aangegeven dat in het MER in ieder geval twee uitvoeringsvarianten worden uitgewerkt namelijk:

- RDF aanvoer over water/spoor;
- RDF aanvoer over de weg.

Wij adviseren om ook in te gaan op het volgende:

Basisactiviteiten

In de notitie staat dat het voornemen zal bestaan uit twee basisactiviteiten: het opwerken van procesgas en het vergassen van afvalstromen. Gebleken is dat het nog onzeker is of beide activiteiten worden gestart en of dit gelijktijdig dan wel volgtijdelijk zal zijn. De twee basisactiviteiten kunnen aanzienlijk verschillen in hun emissies en daarmee de maatregelen die getroffen moeten worden om deze emissies zo veel mogelijk te voorkomen. Wij adviseren daarom in het MER ook in te gaan op een uitvoeringsvariant waarbij alleen procesgas wordt opgewerkt en een uitvoeringsvariant waarbij alleen RDF en andere afvalstromen worden vergast tot synthesegas/waterstof. Deze varianten moeten vanzelfsprekend aansluiten bij de maximale mogelijkheden die de omgevingsvergunning zal bieden voor de twee basisactiviteiten afzonderlijk.

Archeologische en cultuurhistorische waarden

Wij adviseren om een inrichtingsalternatief te ontwikkelen ter voorkoming van de aantasting van het wettelijk beschermd archeologisch monument aan de oostzijde van het plangebied (zie paragraaf 4.7 van dit advies).

3.3 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige zekere ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de varianten wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds definitief is besloten en op korte termijn worden gerealiseerd. Geef in het MER een overzicht van de activiteiten in de autonome ontwikkeling indien dit aan de orde is.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

De milieueffecten van de voorgenomen activiteit en de varianten daarop moeten in het MER helder worden beschreven en worden vergeleken met de referentiesituatie. Beschrijf de milieueffecten, aan de Nederlandse en Duitse zijde van de grens, voor zover relevant:

- onder normale bedrijfsomstandigheden (inclusief milieueffecten bij aan- en afvoer, verwerking en opslag van het afval);
- onder bijzondere bedrijfsomstandigheden (opstart, gebruikname, storingen en calamiteiten en knelpunten bij gaslevering);
- op basis van een worstcase samenstelling van de ingaande stromen. Onder worstcase wordt in dit verband verstaan de vanuit milieuoogpunt meest ongunstige samenstelling van de ingaande stroom voor emissies naar de lucht (ook van geur) en de veiligheidsrisico's;
- tijdens de aanlegfase.

De milieugevolgen dienen waar nodig en mogelijk te worden gekwantificeerd. Onderbouw de keuze van de rekenregels/-modellen en van de gegevens waarmee de gevolgen van het voornemen worden bepaald. Motiveer voor de verschillende thema's de omvang van het gehanteerde studiegebied.

In de volgende paragrafen geven wij, aanvullend op de notitie, specifieke aanbevelingen per milieuaspect.

4.2 Lucht

Emissies naar de lucht

Geef de bandbreedtes aan van verwachte relevante emissies². Onderbouw de herkomst van de emissies (metingen, schattingen, berekeningen). Geef aan welke maatregelen worden getroffen om de emissies naar de omgeving zoveel mogelijk te beperken. Toets de emissies aan de van toepassing zijnde grenswaarden uit het Activiteitenbesluit en de Nederlandse emissie-richtlijn Lucht (NeR).

Luchtkwaliteit (immissies)

Breng de bijdrage in beeld ten aanzien van de in de Wet milieubeheer opgenomen verbindingen ook onder de grenswaarden³. Presenteer de resultaten middels verschilcontourkaarten en geef de ligging van woningen en andere gevoelige objecten aan. Maak gebruik van modelberekeningen die voldoen aan de Regeling beoordeling luchtkwaliteit (2007). Beschrijf de gehanteerde modeluitgangspunten. Het toetsingskader wordt gevormd door de milieukwaliteitseisen uit de Wet milieubeheer. Toets het voornemen aan grenswaarden en richtwaarden.

4.3 Geur

Geef aan wat de relevante geurbronnen zijn en wat de te verwachten geuremissie is. Ga daarbij ook in op de activiteiten in de ontvangsthal (op- en overslag en bewerken van de afvalstoffen). Onderbouw de herkomst van de emissies (metingen, schattingen, berekeningen). Geef aan welke maatregelen worden getroffen om de geuremissie naar de omgeving zoveel mogelijk te beperken. Breng de geurimmissie ter hoogte van gevoelige bestemmingen in beeld. Sluit aan bij de NTA 9065 'Meten en rekenen geur'. Geef aan of mogelijk sprake kan zijn van geurhinder. Hanteer het geurbeleid van de provincie Groningen als toetsingskader.

4.4 Geluid

Omschrijf de relevante geluidbronnen en de te verwachten geluidemissie.. Onderbouw de herkomst van de emissies (metingen, schattingen, berekeningen). Geef aan welke maatregelen worden getroffen om de geluidemissie naar de omgeving zoveel mogelijk te beperken. De berekeningen dienen te worden verricht volgens de 'Handleiding meten en rekenen industrielawaai 1999'.

Breng de geluidbelasting ter hoogte van de geluidzone in beeld en ter hoogte van gevoelige bestemmingen binnen de geluidzone inclusief de maximale geluidniveaus ter hoogte van de gevoelige bestemmingen. Toetsingskader is de Wet geluidhinder en onderliggende regelingen. Geef aan of de geluidbelasting inpasbaar is binnen de beschikbare geluidruimte van het industrieterrein.

² Zoals (fijn) stof (totaal stof, PM₁₀, PM_{2,5}), NO_x, SO₂, CO, VOS, HCl, H₂S, HF, Hg, Cd, Tl, Pb, de som van zware metalen, furanen en dioxines.

³ PM₁₀, PM_{2,5}, NO₂, SO₂, CO, Cd, Pb.

Besteed in het MER tevens aandacht aan het effect op het geluid in de omgeving gedurende de aanleg-/bouwfase (transport, heiwerkzaamheden) en de maatregelen om de geluidemissie te beperken.

4.5 (Externe)veiligheid

Ga in op het aspect (externe) veiligheid. Geef eventuele veiligheidsrisico's voor de omgeving aan en maatregelen ter beperking hiervan. Beschrijf tevens de risico's in geval van storingen en/of calamiteiten. Ga in op de eventuele risico's voor mens en milieu door het vrijkomen van gevaarlijke stoffen naar bodem, water en lucht.

4.6 Gezondheid

Wij adviseren om op basis van al beschikbare informatie voor de afzonderlijke bovenstaande aspecten lucht, geluid, geur en externe veiligheid in te gaan op mogelijke cumulatieve gezondheidseffecten⁴, ook wanneer de wettelijke normen voor deze aspecten afzonderlijk niet overschreden worden. Bekend is dat ook onder wettelijke normen voor luchtkwaliteit en geluid gezondheidseffecten kunnen optreden. Beschrijf de mogelijkheden om de cumulatieve omvang van de blootstelling en daarmee de effecten op de kwaliteit van de leefomgeving en de volksgezondheid te minimaliseren.

4.7 Archeologie en cultuurhistorie

Het gehele voorliggende plangebied van Heveskes Energy B.V. bevindt zich in een gebied met een hoge verwachting op archeologische sporen en vondsten. In dergelijke gebieden geldt conform de gemeentelijke vertaling van de Wamz 2008 een archeologische onderzoekplicht indien de verstorende ingreep groter is dan 200 m² en dieper dan 0,4 m.⁵

In het plangebied bevinden zich bekende waarden (wierden-restanten) en ook een van rijkswege beschermd archeologisch monument (een wierde uit het begin van de jaartelling). In het hele plangebied is daarbij ook sprake van een hoge verwachting op sporen en vondsten uit de Steentijd binnen 3 meter beneden het maaiveld.⁶ De bodemopbouw in het gebied is intact en bestaat uit pleistoceen zand uit de ijstijden (begraven stuwwal) waarop zich vanaf omstreeks 2000 voor Christus veen heeft gevormd dat later weer bedekt is geraakt door mariene afzettingen.

⁴ Geef indien aan de orde aan waar relatief hoge (meervoudige) blootstelling ontstaat aan luchtverontreiniging, geluidhinder, geurhinder en/of externe veiligheidsrisico's. Wij adviseren om tevens, indien van toepassing, op kaart aan te geven hoeveel woningen en andere gevoelige bestemmingen binnen de diverse (verschill) contouren voor zowel lucht, geluid en geur liggen.

⁵ www.delfzijl.nl: Herziening Archeologische verwachtingskaart en beleidsadvieskaart gemeente Delfzijl (februari 2013).

⁶ Bij archeologisch onderzoek van de wierde Heveskesklooster direct ten noordoosten van het huidige plangebied zijn op het terrein van KBM Master Alloys B.V. (voorheen N.V. Kawecki-Billiton Metaalindustrie, Kloosterlaan 2) niet alleen de sporen van het uit de 13^e eeuw daterende Johannieterklooster archeologisch onderzocht (1982-1988), maar zijn ook twee hunebedden (een dolmen en een steenkist) uit de Steentijd ontdekt.

Geef aan de hand van het bovenstaande een beschrijving van de archeologische waarden en verwachtingen in het plangebied en geef aan hoe deze waarden en verwachtingen zich verhouden tot de voorgenomen bodemingrepen. Wij adviseren om een bureauonderzoek en een inventariserend veldonderzoek te doen conform de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.3).

4.8 Natuur

Algemeen

Bepaal het studiegebied op basis van de effecten met de maximale reikwijdte (door depositie van o.a. verzurende en vermestende stoffen ten gevolge van storingen). Geef de beschermde (Nederlandse en Duitse) gebieden⁷ daarbinnen aan op kaart en ga kort in op de natuurwaarden en de grondslag van de bescherming. Besteed met name aandacht aan het Eems-Dollard Estuarium⁸ waarvan de ecologische kwaliteit al onder druk staat. Ga daarna in op de ingreep-effectrelatie tussen de voorgenomen activiteit en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden. Geef aan welke habitats en/of soorten mogelijk beïnvloed kunnen worden en waarom. Besteed in ieder geval aandacht aan (mogelijk) versturende effecten in de aanlegfase (o.a. door heien) en daarnaast aan (mogelijk) permanente effecten, waaronder aantasting leefgebied, licht, geluid en depositie van verzurende en vermestende stoffen ten gevolge van storingen en transport.

Natura 2000-gebieden

Beschrijf voor de Natura 2000-gebieden de activiteiten met mogelijk nadelige gevolgen. Geef aan wat dit betekent voor de habitats en/of leefgebieden van soorten binnen deze gebieden. Betrek daarbij ook eventuele verbeterdoelstellingen en ga na of soorten zich onder dan wel rond of boven de instandhoudingsdoelstelling bevinden. Als niet kan worden uitgesloten dat het voornemen afzonderlijk dan wel in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden, geldt dat een Passende beoordeling opgesteld moet worden.

Onderzoek, indien van toepassing, in de Passende beoordeling of de zekerheid kan worden verkregen dat het project geen nadelige gevolgen heeft voor de natuurlijke kenmerken van het Natura 2000-gebied Waddenzee en eventuele andere Natura 2000-gebieden. Uit de wetgeving volgt dat een plan alleen doorgang kan vinden als de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast.⁹

⁷ Zie <http://www.naturschutzrecht-online.de/> voor de relevante Duitse wetgeving en jurisprudentie.

⁸ Het Eems-Dollard estuarium is onderdeel van Natura 2000-gebied Waddenzee (aangewezen ingevolge de Vogelrichtlijn en aangemeld krachtens de Habitatrichtlijn).

⁹ Of de ADC-toets wordt doorlopen. Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling, inclusief locatiealternatieven?
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

Indien depositie van verzurende of vermestende stoffen niet kan worden uitgesloten dient de nieuwe depositie (in mol/ha/jaar) nauwkeurig te worden beschreven. Ga daarbij ook in op achtergronddepositie – rekening houdend met de duinenbijtelling – en (bij stikstof) de kritische depositiewaarden. Geef ook aan of de habitats en leefgebieden van soorten gevoelig zijn voor verzuring en/of vermesting en wat eventuele extra depositie van het voornemen kan betekenen voor de instandhoudingsdoelstellingen.

Overige beschermde gebieden

- *Beschermde natuurmonumenten*: ga voor deze gebieden, voor zover gelegen buiten Natura 2000-gebieden, na in hoeverre ze beïnvloed kunnen worden door het voornemen. De Commissie denkt hierbij met name aan Oeverlanden Schildmeer. Beschrijf de te behouden waarden en de eventuele invloed van het voornemen daarop.
- *Ecologische hoofdstructuur*: breng de EHS-gebieden (voor zover geen Natura 2000-gebied of beschermd natuurmonument) in het studiegebied in kaart en geef aan welke gebieden beïnvloed kunnen worden door depositie ten gevolge van storingen. Ga in op de gevolgen van het voornemen van de wezenlijke kenmerken en waarden.
- *Overige Duitse natuurgebieden*: ga na of ten gevolge van depositie van verzurende en vermestende stoffen effecten kunnen optreden op natuurgebieden in Nedersaksen voor zover geen Natura 2000-gebied.¹⁰

Gevolgen voor soorten

Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor de beschermde soorten en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de gunstige staat van instandhouding van de betreffende soort.

4.9 Water

In de notitie is aangegeven dat in het MER de afvalwaterstromen in meer detail worden beschreven. Geef een beeld van de kwantiteit en de kwaliteit van de verwachte afvalwaterstromen, de wijze waarop deze gezuiverd gaan worden en de uiteindelijke gevolgen voor de chemische en ecologische kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater.

¹⁰ http://www.nlwkn.niedersachsen.de/portal/live.php?navigation_id=8062&article_id=45299&psmand=26

5. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven/varianten' en 'samenvatting van het MER' hebben wij geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

5.1 Leemten in milieuinformatie

Het MER moet aangeven over welke milieuaspecten onvoldoende informatie kan worden opgenomen door gebrek aan gegevens. Spits dit toe op milieuaspecten die in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen, zodat de consequenties van het tekort beoordeeld kunnen worden. Geef ook aan of dat wat ontbreekt op korte termijn kan worden ingevuld.

5.2 Onzekerheden en evaluatieprogramma

Houd bij de vergelijking van de alternatieven en varianten en bij de toetsing aan (project-)doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effectbepalingen.¹¹ Geef daarvoor in het MER inzicht in:¹²

- De kans dat effecten optreden, d.w.z. het realiteitsgehalte van de verschillende effectsscenario's (best-case en worst-case);
- het belang van de onzekerheden in effectbepalingen voor de significantie van verschillen tussen de varianten, en daarmee voor de vergelijking van de varianten;
- op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten geëvalueerd worden, bijvoorbeeld via een oplevertoets, en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn als (project-)doelen en grenswaarden in de praktijk niet gehaald worden.¹³

¹¹ Effectbepalingen voor de toekomst zijn inherent onzeker. Het zijn veelal de best mogelijke benaderingen op basis van in de praktijk ontwikkelde en getoetste modellen. De onzekerheden in de uitkomsten van modellen moeten wel worden onderkend. Schijnonzekerheden leveren immers ondoelmatige keuzes en maatregelen op. Effecten kunnen in werkelijkheid meevallen, dan zijn te veel maatregelen getroffen. Effecten kunnen tegenvallen, dan zijn te weinig maatregelen genomen.

¹² Een factsheet op de website van de Commissie bevat meer informatie over het omgaan met onzekerheden in MER. (http://api.commissiemer.nl/docs/mer/diversen/factsheet_19_onzekerheden.pdf).

¹³ Dit sluit aan bij de adviezen van de Commissie Elverding. Met de oplevertoets wordt ook invulling gegeven aan de (tot op heden veelal niet nagekomen) verplichting tot evaluatie van een MER (artikel 7.39 t/m 7.42 van de Wet milieubeheer).

Bijlagen:

- Brief van waterschap Hunze en Aa's
- Advies van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

25 MAART 2014

OM



Provincie Groningen - Afdeling Omgeving &
Milieu
Mevrouw W.H. Degenhart Drenth
Postbus 610
9700 AP GRONINGEN

Aquapark 5, Veerendam
Postbus 195
9640 AD Veendam
Tel 0598-693800
Fax 0598-693893
www.hunzeenaas.nl

Uw brief	11 maart 2014	Datum	24 maart 2014
Ons kenmerk	IN14-0929/14-0867	Behandeld door	Sietze Rozema
Onderwerp	Verzoek om advies - inzake m.e.r.- procedure - tnv Heveskes Energy BV	Doorkiesnummer	0598-693233

Geachte mevrouw Degenhart Drenth,

Op 12 maart 2013 hebben wij uw bovengenoemde brief ontvangen. U verzoekt ons daarbij, als mede bevoegd gezag, advies te geven over de reikwijdte en het detailniveau van de op te stellen MER.

Wij hebben de melding van het voornemen tot oprichting van een inrichting voor de productie en bewerking van synthesesgas en waterstofgas beoordeeld. Op grond van de voor het waterschap relevante onderdelen komen we daarbij tot de volgende conclusie:

- Het op oppervlaktewater te lozen afvalwater bestaat uitsluitend uit niet verontreinigd hemelwater afkomstig van daken en verharde terreinen. Een dergelijke lozing wordt niet gereguleerd door middel van een Watervergunning maar door de algemene regels van het Activiteitenbesluit milieubeheer.
- Voor het aanbrengen van een lozingswerk in een hoofdwatgang en eventuele andere activiteiten die betrekking hebben op de Keur van het waterschap dient mogelijk wel een Watervergunning te worden aangevraagd of dient te worden voldaan aan de algemene regels op grond van de Keur (zie www.hunzeenaas.nl).

Omdat het enige milieuaspect (lozing hemelwater) wordt gereguleerd door algemene regels zien wij geen noodzaak tot het nader uitwerken van deze lozing in de op te stellen MER.

Met vriendelijke groet,

namens het dagelijks bestuur,

Erica Mosch
Afdelingshoofd Schoon Water



Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

064
- 8 APR. 2014

Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen
p/a Omgeving en Milieu
Postbus 610
9700 AP Groningen

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Contactpersoon
mw. drs. G.W. Veldhuis
T 033 421 73 48
F 033 421 77 99
t.veldhuis@cultureelerfgoed.nl

Datum 7 april 2014
Betreft advies m.e.r.-procedure Heveskes Energy B.V.
reikwijdte en detailniveau

Onze referentie
AWT-2014-93

Uw referentie
2014-049949/c

Aantal Bijlagen
2

Geacht college,

Als adviseur in de m.e.r.-procedure reageer ik op het initiatief van Heveskes Energy B.V. om een inrichting te bouwen voor synthesesgas- en waterstofgasbewerking en productie aan de Kloosterlaan in Farmsum, gemeente Delfzijl. In het document "*Melding m.e.r.-plichtig voornemen GREEN+*" ontbreekt een cultuurhistorische paragraaf. In het plangebied is een wettelijk beschermd archeologisch monument aanwezig (Monumentnr. 11824, behorend bij Monumentnr. 357, ten oosten van de Kloosterlaan). Dit voor de provincie Groningen unieke monument (wierde Heveskesklooster) bevat ondermeer de resten van het Laatmiddeleeuwse Johanniterklooster, als ook sporen en resten van vroegere en latere bewoningsperioden. Als Bijlagen stuur ik u 2 kaarten toe uit het Archeologisch Informatiesysteem, ARCHISII, waarop de ligging van het rijksmonument is aangegeven.

Op p. 13 van bovengenoemd document lees ik dat er geen alternatieven worden uitgewerkt voor de inrichting van de gasinstallatie, omdat de voorgenomen locatie aan de Kloosterlaan vanuit economische, technische en logistieke uitgangspunten de meest geschikte zou zijn. Ik breng graag onder uw aandacht dat de aanwezigheid van een rijks beschermd monument een zwaarwegende factor is om juist wél andere locaties te onderzoeken in deze m.e.r., omdat de aanwijzing tot rijksmonument in beginsel gericht is op behoud in situ van de aanwezige archeologische sporen en resten.

Voor de volledigheid wijs ik u er op dat de Minister van OCW bevoegd gezag is voor het verlenen van de vergunning op grond van de Monumentenwet 1988.

Onze referentie

AWT-2014-93

Deze vergunning moet door de gemeente Delfzijl bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed worden ingediend.
Een kopie van deze brief heb ik gezonden naar de gemeente Delfzijl en naar de Commissie van de m.e.r.

Hoogachtend,
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed



mw. drs. G.W. Veldhuis
Consulent Erfgoed en Ruimte Noord-Oost Nederland.

Bijlagen:

- Archis-kaarten beschermd monument Heveskesklooster

Archeologisch Rijksmonument Heveskesklooster

Monumentnr. 11824, behorend bij Monumentnr. 357 (ten oosten van de Kloosterlaan)

262515 / 593214

03-04-2014



259127 / 589826

Legenda

- PLAATSNAAM
- GRID: 1KM
- MONUMENTEN
 - archeologische waarde
 - hoge archeologische waarde
 - zeer hoge archeologische waarde
 - zeer hoge arch. waarde, beschermd
- TOP10 ((c)TDN)
 - bebouwd gebied
 - doorgaande wegen
 - klei
 - bouwland
 - weiland
 - broekland/kweekrij
 - heide
 - zand
 - begraafplaats
 - water
 - overig bodemgebruik
- PROVINCIES

0 1 km



Archis2



Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

03-04-2014

261092 / 592186



259974 / 591068

Legenda

PLAATSNAMEN

GRID_1KM

MONUMENTEN

archeologische waarde
hoge archeologische waarde
zeer hoge archeologische waarde
zeer hoge arch waarde, beschermd

TOP10 ((c)TDN)

bebouwd gebied
doorgaande wegen
bos
bouwland
weiland
boomgaard/kwekerij
heide
zand
begraafplaats
water
overig bodemgebruik
PROVINCIES

0 100 m



Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap